

Føroyskt skrivtmál

IV

Hin 12. mai 1954 sendi Føroya skúlastjórn øllum føroyskum skúlum rundskriv um, hvussu rættskrivingin í føroyskum herftir var fastløgð at skula vera í skúlum okkara. Reglurnar, sum standa í hesum skrivi, eru sagðar at vera uppsettar av lögtingsins rættskrivingarnevnd. Vagn-Hansen ríkisumboðsmaður, sum tá var formaður fyri skúlastjórnini, hevur einsamallur sett navn sitt undir skrivið: men eingin vil geva honum skuld fyri tær reglur, sum har eru uppsettar. Embetisliga endar hann skrivið soleiðis: »Det bemærkes, at den færøske rettskriving i skolerne fremtidig vil være at fastlægge i overensstemmelse med ovennævnte punkter.«

Hvørji eru so hesi punktini? Skriv að á maskinu fylla tey nóg illa eina föliu-síðu. Hetta var altso tann nýggja rættskrivingarboðin, henda nevndin eftir mong ár fekk greitt úr hondum. Eitt er nú tað, at hon er ikki stór, men verri er tað, at í henni finnast reglur, sum beinleiðis eru skeivar — sjálvt fyri ein o-mann og avgjørt eftir Hammershaimbs rættskriving.

Punkt 20 í hesum nýggju rættskrivingarreglum er soljóðandi: »eingin (ongin) verður loyvt at skriva við ei ella o í øllum föllum.«

So, tað halda tit bera til at skriva eingin við ei í øllum föllum !! Tað kunna vit, sum bert hava lært mál til húsbúks, *siggja ber ikki til*. Tað er ímóti øllum mál- og ljóðreglum at siga ella skriva: *eingan, eingum* ella *eingar*. Vit vita so mikið, at í (j) í bending aftan fyri *ng* (nk), hvar upprunaligt sjálvljóð framman fyri var e, hevur í føroyskum gjørt e-ið til ei. Beinan vegin i-ið fer burtur úr bendingini, kemur o framman fyri *ng* (nk). Farið ikki og innfarið ei í mál okkara, hvar tað als ikki eigur heima. Ei-ið orsakað av í (j)-bending kemur týðuligast fram í úttaluni í Nólsoy og eysturbýgdunum í Sand oy.

Norðan fyri Steingina, Kaldbaksfjørð og Vestmannasund, vita vit, er einki ei í føroyskari úttalu, men her fellur ei saman við oy. Her norður kunna vit ofta týðuliga hoyra *einki* úttalað sum *oynki*, helst tá ið drigið verður á orði.

Eisini punkt 2a í reglunum frá skúlastjórnini ljóðar merkliga. Her verður »i sagnorðunum loyvt at skriva annaðhvort o ella ei (sum nú) í navnahtítti, nútíð, boðshátti, ynskihtítti og fyrra lýsingarhátti (flongja ella fleinsja, flong, flongið ella flong fleingið o. s. fr.).«

Hetta er heldur lógin orðbering, tí ei-ið kann bert koma inn, tá ið (j) kemur aftan fyri *ng*; t. d. kann boðsháttur í eintali aldri fáa ei. Annaðhvort man rættskrivingarnevndin hava ræðst í regluna, ella hon hevur ikki kent hana.

Enn hevur reglugerðin frá skúlastjórnini innfört eina bendingarbroying, sum vit vita hevur verið hildin fram sum ynskilig á okkara studentarskeiði, sum jú er o-manna kelda. Her verður nú loyvt at skriva tey kalkkynsord, sum enda við -ari, bundin í hvønnfall við -arin í staðin fyri vanligt -aran, t. d. eg sá skiparan, nú loyvt skiparin — ein nýggj regla við veikt bend kalkkynsord.

Tvífalt hjáljóð í orðstovuni setur skúlastjórnin eisini nýggjar reglur fyri, tá hesin stovnur fær nakað

TRYGGINGARSAMBANDIÐ

FØROYAR

Føroya Kríggstrygging... telf. 1086 Føroya Sjóvátrygging... telf. 1086
Føroya Brunatrygging... telf. 1089 Føroya Vanlukutrygging telf. 1721

Vit tryggja:

Báatar - skip - vøru - hús - innbúgv - ferðagóðs bilar o. a.

Føroyingar eiga at tryggja í landsins egnu trygging

FÆRØSK MARGARINE

Vita No 1

VITAMINISERET

FÆRØSKT PRODUKT

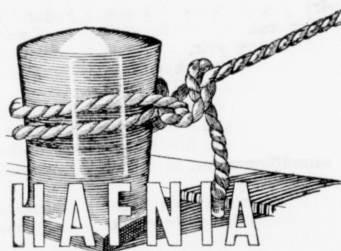
FINT PRODUKT

Skipafelagið Føroyar

TELEFON 1225

Tórshavn

HAFNIA - LIV

den sikre havn

Bíðið um tilboð uppá lívstrygging hjá staðarumboðsmonnum okkara fyri hovuðsumboði í Føroyum

TRYGGINGARSAMBANDIÐ FØROYAR

Tinganes, Havn, tlf. 1080

ella hvá

inspektør JOHN SIVERTSEN

í Havnardali, tlf. 1721

aftan í sær. Av stovninum ill t. d. skal illska eftir hesum reglum verða skrivað bert við einum l, men illskapur skal hava tvey l. Hetta skal vera málslig visind og lettari hjá børnunum at fata.

Alt hetta virkar sum málsligt putl og pilk, sum tá menn pilka klipini út úr eini grótgrund, ið stórir bygningur skal standa á. Har eru yvirhøvur eingi heildarsjónarmið. »Børns leg med tændstikker.«

Óðrvisi er at lesa dr. J. Jakobsens broyting í »Færøske Folkesagn og Æventyr.« Har sæst, at málfrøðingur stendur aftanfyri. So kann ein

vera ímóti hansara broyting ella fyri henni, sum ein vil. Hon fekk í hvørt fall onga undirtøku. Vit finga Hammershaimbs rættskriving, og hon er eisini gjord við skili, sum ikki hvør skúlalærari eigur at kunna loyva sær at broyta, áðrenn hon veruliga hevur staðið sína roynd í skúlum okkara.

Hesir o-menn, sum nógvir eru lærarar, ganga og renna eftir sínum egna skugga, og skuggin er teirra ringa samvitska um kunneikan í føroyskum í skúlum okkara. Teir gera seg tá inn á skrivningarlagið, pilka við tað, og hvaðna verri verð-

ur úrslitið av royndunum í skrivligum føroyskum. Hopleyst at fáast við, sigur onkur, og hendan vónloysiskenslan er okkara størsti tíðsskaparfiggindi í lotuni, nógvr meira drepani enn øll fyrrverandi beinleiðis móttøða.

Hetta málpilkið, sum Føroya skúlastjórn hevur tikíð undir við, er eisini størsti tvørleiki fyri føroyskt orðabókaarbeiði, og tað leggur seg enná í vegin fyri øðrum, sum skrivað verður á føroyskum. Hví hvær t. d. tíðarritið »Varðin«?

Er ikki stundin komin nú, tá skúlastjórnin eigur at taka sitt rundskriv frá 12. mai 1954 aftur og kunngera skúlnum, at Hammershaimbs rættskriving er tað stavingarlag, øll undirvising í føroyskum eigur at byggja á, so at teir menn, sum eru fúsir og forir fyri at gera eitt arbeiði við føroyskum máli, fáa arbeiðsfrið?

Louis Zachariassen.

Ein fyrispurningur

Í 14. sept. lesi eg: »Føroyingar húskallar grønlandska monopolhandilsins.«

Eg loyvi mær at spyrja 14. sept.: Hvørji eru so teir føroysku fiskimenn, ið Erl. Patursson er so grammur at fáa til Íslands á hvørjum ári, húskallar hjá?

Húskallar eru húskallar uttan mun til hvørjum teir eru húskallar hjá. Og annars má eg siga, at eg skilji ikki, at orðið húskallar í dag verður nýtt í niðurstandi týðningi. Teir eru væl eins góðir samfelagsborgarar og nationaløkonomar og fiskimannafelagsskrivarar.

Fiskimaður.

Um Útvarpið

Í »Norðlýsinum« 25. mars stendur hetta orðið, sum vit vóna, teir ikki taka okkum illa upp, at vit loyva okkum at endurprenta:

Í Norðdepli hvarv ½ l spritt, útvarpið tað blásti upp sum dynamit.

men tá í Havn teir sláa landsins hægsta mann, tá tiga teir — — — mín sann!

Eykaaðalfundur

HAVNAR SJÚKRAKASSI. flutningskassin og begravilsiskassin hava eykkaðalfund í N.I.O.G.T. húsinum mánaðkvöldi 6. mars kl. 20.00 við hesi fundarskrá:

Sjúkrakassin. Broyingar í § 11, nr. 2a, § 8, nr. 4 a, § 8, nr. 6, § 8, nr. 7, § 8, nr. 9 og § 9.

Flutningskassin. Broyingar í § 5, 1. stk.

Begravilsiskassin. Broyingar í § 7, 1. stk.

Havn, tann 23. mars 1959.

Formaðurin.

Ungt fólk

fær pláss á skrivstovu okkara sum næmingur frá 15. apríl. Sjálvskrivað umsókn verður at sende skrivstovu okkara áðrenn 4. apríl.

Havn, tann 23. mars 1959.

Havnar Sjúkrakassi.